

ΤΖΕΙΜΣ ΤΖΟΥΣ

Ένα διήγημα από τη συλλογή

«ΟΙ ΔΟΥΒΛΙΝΕΖΟΙ»

Η ΕΒΕΛΙΝ

Καθόταν μπροστά στο παράθυρο, παρακολουθώντας τη νύχτα να απλώνεται σταδιακά σε όλη τη λεωφόρο. Το κεφάλι της ακουμπούσε πάνω στις κουρτίνες του παραθυριού και στα ρουθούνια της ανέβαινε η μυρωδιά του σκονισμένου υφάσματος. Ήταν κουρασμένη. Λίγοι άνθρωποι περνούσαν. Ο κάτοικος του κτιρίου, που βρισκόταν στο τέλος του δρόμου, πέρασε πηγαίνοντας σπίτι του. Άκουσε τα βήματά του να χτυπούν το σκληρό λιθόστρωτο και πιο κάτω να συνθλίβουν τη σκόνη του λιγνίτη που είχαν ρίξει για το χιόνι πάνω στο μονοπάτι προς τα κόκκινα σπίτια. Εκεί ήταν παλιά ένα χωράφι που παίζανε τα παιδιά της γειτονιάς· έπειτα ένας άνθρωπος από το Μπέλφαστ, αγόρασε το χωράφι κι έχτισε σπίτια· όχι σπίτια σαν τα δικά τους, καφετιά και μικρά, αλλά σπίτια μεγάλα με τούβλα και στέγες που γυαλίζανε. Όλα τα παιδιά απ' τη λεωφόρο συνήθιζαν να παίζουν στο χωράφι. Οι Ντιβάιν και οι Γουότερ και οι Νταν και ο μικρός κουτσός Κίο, τ' αδέρφια της, αυτή η ίδια, οι αδελφές της. Μόνο ο Έρνεστ δεν έπαιζε ποτέ. Αυτός ήταν μεγάλος. Ο πατέρας συχνά τους έδιωχνε απ' το χωράφι, κυνηγώντας τους με τη μαγκούρα που 'χε μαύρους σκληρούς ρόζους· όμως ο μικρός Κίο φύλαγε σκοπός και φώναζε ένα «κόνιδα», μόλις έβλεπε το γέρο και όλοι το 'βραζαν στα πόδια. Τότε, τουλάχιστον, όλοι έμοιαζαν ευχαριστημένοι. Ο πατέρας δεν είχε γίνει ακόμα τόσο κακός και το πιο σπουδαίο, ζούσε η μητέρα της. Από τότε είχαν περάσει πολλά χρόνια· τ' αδέρφια της κι οι

αδελφές της είχαν μεγαλώσει, η μητέρα της είχε πεθάνει και ο Νταν είχε επίσης πεθάνει. Οι Γουότερ είχαν ξαναγυρίσει στην Αγγλία. Όλα είχαν αλλάξει. Τώρα κι αυτή θα 'φευγε όπως και οι άλλοι. Θα 'φευγε απ' το σπίτι. Το σπίτι της! Κοίταξε γύρω της το δωμάτιο, παρατηρώντας όλα τα αντικείμενα, που τα ξεσκόνιζε και τα γυάλιζε μια φορά την εβδομάδα, χρόνια τώρα, και κάθε φορά αναρωτιόταν, πώς στο καλό μαζεύεται αυτή η σκόνη. Ίσως δε θα τα ξανάβλεπε ποτέ πια αυτά τα πράγματα που ως τότε δεν είχε σκεφτεί να τ' αποχωριστεί. Εντούτοις όλα αυτά τα χρόνια που τα καθάριζε αυτά τα πράγματα, δεν είχε ακόμα μάθει το όνομα εκείνου του παπά, που η φωτογραφία του, κιτρινισμένη, κρεμόταν στον τοίχο, πάνω απ' το σπασμένο αρμόνιο και πλάι στη χρωματιστή λιθογραφία που παρίστανε το κείμενο με τις υποσχέσεις που δόθηκαν στην «Υπερευλογημένη Μαργαρίτα». Ο παπάς της φωτογραφίας ήταν συμμαθητής του πατέρα της και κάθε φορά που τον έδειχνε σ' έναν επισκέπτη, πρόσθετε δήθεν τυχαία:

«Ε, αυτός τώρα είναι στη Μελβούρνη...»

Όμως αυτή είχε πάρει την απόφαση να φύγει. Ήταν σωστό; Ζύγιαζε τα υπέρ και τα κατά· ναι, στο σπίτι είχε οπωσδήποτε εξασφαλισμένη στέγη και τροφή, και επιπλέον όλους εκείνους που την γνώριζαν όλη της τη ζωή. Βέβαια, δούλευε σκληρά και στο μαγαζί και στο σπίτι. Τι θα 'λεγαν αλήθεια στο μαγαζί αν μάθαιναν πως το 'σκασε με κάποιον; Πως ήταν μια ανόητη; Ίσως. Έπειτα, με μια αγγελία στις εφημερίδες θα 'βρισκαν την αντικαταστάτριά της. Η δισ Γκάβαν θα 'ταν επιτέλους ευχαριστημένη. Ποτέ της δεν την χώνεψε. Πάντα είχε να της κάνει κάποια παρατήρηση, ιδίως όταν βρίσκονταν πελάτες μπροστά και την άκουγαν.

«Δις Χιλ, δε βλέπετε πως οι κυρίες περιμένουν;»

«Με πιο ευγένεια παρακαλώ, δις Χιλ. Παρακαλώ».

Δε θα 'κλαιγε αφήνοντας το μαγαζί. Στο νέο τόπο που θα πήγαινε, σ' αυτή τη μακρινή χώρα, δε θα 'ταν το ίδιο. Έπειτα θα παντρευόταν. Ναι, αυτή η Έβελιν. Και ο κόσμος θα της φερόταν με σεβασμό. Δε θα της φερόταν όπως στη μητέρα της. Δηλαδή όπως ο πατέρας της φερόταν στη μητέρα της. Ακόμα και τώρα που η ίδια

είχε κλείσει τα δεκαεννιά, ένιωθε ακόμα πως κινδυνεύει από το θυμό του πατέρα της. Σ' αυτόν δεν χρωστούσε τις ταχυπαλμίες της; Το περίεργο είναι πως όταν ήτανε παιδιά δεν την είχε ποτέ χτυπήσει, όπως συνήθιζε να κάνει με τον Χάρη και τον Ερνέστο. Γιατί αυτή ήταν κορίτσι· καλά! Όμως τελευταία, άρχισε να την φοβερίζει και να της λέει πως αν δεν ήταν για χάρη της πεθαμένης μάνας της, ήξερε αυτός να τη συγυρίσει. Αυτή δεν είχε κανένα να πάρει το μέρος της. Ο Ερνέστο είχε πεθάνει και ο Χάρης, που δούλευε στη διακόσμηση των εκκλησιών, έλειπε πάντα στην επαρχία· έτσι ήταν ολομόναχη να αντιμετωπίζει το θυμό του. Κι από πάνω αυτοί οι ατέλειωτοι καβγάδες για τα λεφτά, κάθε σαββατόβραδο, άρχισαν πολύ να τη βασανίζουν. Πάντα έδινε όλο το βδομαδιάτικο της — εφτά σελίνια— και ο Χάρης πάντα έστελνε ό,τι μπορούσε, όμως η δυσκολία ήταν να δώσει λίγα λεφτά κι ο πατέρας της. Της έλεγε πως σπαταλούσε τα λεφτά, πως δεν είχε κουκούτσι μυαλό να νομίζει πως αυτός θα της εμπιστευόταν το χρήμα του που το κέρδισε με τον ιδρώτα του, για να το σπαταλήσει αυτή η σπάταλη, κι έλεγε, έλεγε, έλεγε, κάθε σαββατόβραδο και πιο γκρινιάρης και πιο κακορίζικος από το προηγούμενο. Στο τέλος με τα πολλά της έδινε κάτι πενταροδεκάρες και ακόμα πιο θυμωμένα τη ρωτούσε αν είχε σκοπό ν' αγοράσει να φάνε κάτι την Κυριακή. Τότε αυτή έπρεπε να τρέξει όσο πιο γρήγορα μπορούσε να προλάβει να ψωνίσει, κρατώντας σφιχτά το μαύρο δερμάτινο πορτοφολάκι, ανοίγοντας δρόμο με τους αγκώνες, σπρώχνοντας το πλήθος· να γυρίσει έπειτα αργά στο σπίτι φορτωμένη και τσακισμένη απ' την κούραση. Δύσκολο να κρατά το σπίτι, να φροντίζει τα δυο μικρά παιδιά ώστε να τρώνε καθημερινά και να πηγαίνουν τακτικά στο σχολείο, να τρέχει στο μαγαζί κι από πάνω να τη βρίζουν, ως πότε, ως πότε αυτή η σκληρή δουλειά, αυτή η πικρή ζωή... όμως τώρα που ήταν έτοιμη να τα αφήσει όλα πίσω της, να τα πετάξει όλα, τώρα δεν έβρισκε τη ζωή της τόσο δύσκολη, όχι και τόσο ανεπιθύμητη.

Ναι, ήταν έτοιμη ν' αρχίσει μια άλλη ζωή με τον Φρανκ. Ο Φρανκ ήταν πολύ καλός, ήταν σωστός άνδρας και ανοιχτόκαρδος. Απόψε αυτή και ο Φρανκ θα 'φευγαν οι δυο τους με το βαπόρι, θα γινόταν

γυναίκα του και θα ζούσαν στο σπίτι του Φρανκ, στο Μπουένος Άιρες. Θυμόταν σαν να 'ταν χτες την πρώτη φορά που τον συνάντησε. Εκείνος έμενε σ' ένα σπίτι απάνω στο μεγάλο δρόμο, η Έβελιν είχε γνωστούς σ' αυτό το σπίτι. Ήταν πριν λίγες βδομάδες. Ο Φρανκ στεκόταν όρθιος στην εξώπορτα με το κασκέτο του λίγο σπρωγμένο προς τα πίσω, τα μαλλιά του που 'πεφταν ακατάστατα πάνω στο ηλιοκαμένο του μέτωπο. Έτσι γνωρίστηκαν από κείνο το βράδυ ερχόταν και την περίμενε μπροστά στο μαγαζί και τη συνόδευε σπίτι της. Πήγανε στο θέατρο και είδανε την «Μποέμ», αισθάνθηκε πολύ περήφανη που πήρανε τόσο καλές και ακριβές θέσεις. Ο Φρανκ λάτρευε τη μουσική και τραγουδούσε και κανένα τραγουδάκι. Οι άνθρωποι γύρω τους κατάλαβαν πως ήτανε ερωτευμένοι οι δυο τους. Κι όταν, ακολουθώντας την ορχήστρα, άρχισε να σιγοτραγουδάει εκείνο το τραγούδι για το κορίτσι που αγάπησε ένα ναύτη, εκείνη κοίταξε γύρω της κι αισθάνθηκε πολύ ευχάριστα παραγμένη. Την πείραζε, φωνάζοντάς την Παπαρούνα. Στην αρχή όταν τον πρωτογνώρισε, ήταν πολύ ευχαριστημένη που είχε κι αυτή φίλο· έπειτα άρχισε να τον αγαπάει. Της είχε πει ιστορίες για μακρινές χώρες. Είχε αρχίσει σαν μούτσος με μια λίρα το μήνα, σ' ένα καράβι που πήγαινε στον Καναδά. Της έλεγε τα ονόματα των караβιών και τις εταιρείες που δούλεψε. Ο ίδιος είχε περάσει το στενό του Μαγγελάνου και της διηγήθηκε τρομερές ιστορίες για τους Παταγόνες. Τέλος είχε βρει μια καλή δουλειά στο Μπουένος Άιρες, και τώρα είχε γυρίσει στην πατρίδα για διακοπές... Βέβαια μόλις ο πατέρας της ανακάλυψε την ιστορία τους, της απαγόρευσε να του ξαναμιλήσει αυτού του...

«Τους ξέρω εγώ αυτούς τους ναυτικούς...»

Και μιαν άλλη μέρα ο πατέρας της τον έβρισε τον Φρανκ· από τότε αυτή δεν μπορούσε παρά να τον βλέπει κρυφά.

Η νύχτα είχε εντελώς σκεπάσει τη λεωφόρο. Η ασπρίλα των δυο γραμμάτων που είχε ακουμπήσει πάνω στα γόνατά της ήταν ευδιάκριτη. Το ένα προοριζόταν για τον Χάρη, το άλλο για τον πατέρα της. Δηλαδή αυτή προτιμούσε τον Ερνέστο, όμως αγαπούσε και τον Χάρη. Ο πατέρας είχε πολύ γεράσει τελευταία. Βέβαια θα του έλειπε. Καμιά φορά μαλάκωνε λιγάκι· να τις

προάλλες, τότε που ήταν άρρωστη κι έμεινε στο κρεβάτι μια μέρα, ο πατέρας της τής διάβασε μια ιστορία για φαντάσματα, και της έψησε και μια φρυγανιά στη φωτιά. Μιαν άλλη μέρα, ζούσε ακόμα τότε η μητέρα, πήγαν όλοι μαζί εκδρομή στο λόφο του Χώουθ. Θυμήθηκε πως ο πατέρας της φόρεσε το καπέλο της μητέρας της, κι όλα τα παιδιά γελούσαν.

Η ώρα περνούσε, όμως αυτή εξακολουθούσε να κάθεται μπρος στο παράθυρο, ν' ακουμπά το κεφάλι της στην κουρτίνα, ν' αναπνέει την ενοχλητική μυρουδιά του σκονισμένου υφάσματος της κουρτίνας. Μακριά, κάπου στη λεωφόρο, άκουγε να παίζει ένα οργανέτο. Τον ήξερε αυτόν το σκοπό. Πολύ παράξενο αυτό, να θυμηθεί απόψε την υπόσχεση που είχε δώσει στη μητέρα της: την είχε βάλει να της υποσχεθεί πως θα κρατούσε το σπίτι όσο γινόταν περισσότερο. Θυμόταν το τελευταίο βράδυ που ήταν πεθαμένη η μητέρα της. Ξανάβλεπε τον εαυτό της στο μικρό δωμάτιο στην άλλη άκρη του διαδρόμου, κι απ' έξω έφτανε, ως αυτήν, ένα ιταλικό μελαγχολικό τραγούδι· είπαν στον οργανοπαίχτη να φύγει και του 'δωσαν και έξι πένες. Θυμόταν τον πατέρα της να πηγαينوέρχεται με βαριά βήματα στο δωμάτιο της άρρωστης, μουρμουρίζοντας:

«Καταραμένοι βρωμοϊταλοί, ως εδώ φτάσατε, ως εδώ...»

Έτσι όπως θυμόταν τα παλιά, η θλιβερή εικόνα της μητέρας της ξανάρθε σταδιακά... όλες αυτές οι αναμνήσεις κατακάθισαν μέσα της ως το βάθος της ψυχής της, η ζωή της μητέρας με τις καθημερινές, άστοχες θυσίες που την οδήγησαν στην τελική τρέλα. Έτρεμε. Για μια στιγμή νόμισε πως άκουσε τη φωνή της μητέρας της που έλεγε με ανόητη επιμονή την ακατάληπτη φράση:

«Derevaun Seraun! Derevaun Seraun!»

Πετάχτηκε όρθια, με τρόπο. Να φύγει. Πρέπει να φύγει αμέσως. Ο Φρανκ θα τη σώσει. Θα της δώσει τη ζωή, τον έρωτα ίσως. Αυτή θέλει να ζήσει. Γιατί πρέπει αυτή να 'ναι δυστυχισμένη; Έχει κι αυτή δικαίωμα στην ευτυχία. Ο Φρανκ θα την έπαιρνε στην αγκαλιά του, θα την τύλιγε με τα μπράτσα του, θα την έσωζε. Στεκόταν όρθια, περιτριγυρισμένη από ένα παλλόμενο πλήθος, στο σταθμό του Νορθ Γουώλ. Ο Φρανκ της έσφιγγε το χέρι και

καταλάβαινε πως της μιλούσε· έλεγε κάτι για τη διαδρομή ξανά και ξανά. Ο σταθμός ήταν γεμάτος στρατιώτες που κρατούσαν καφετιές αποσκευές. Απ' τις ανοιχτές πόρτες του υπόστεγου, είδε το μαύρο όγκο του карабиού, δεμένο πλάι στην αποβάθρα μ' όλα τα φινιστρίνια φωτισμένα. Ο Φρανκ μίλαγε κι αυτή δεν απαντούσε, ένιωθε τα μάγουλά της χλωμά και παγωμένα και τον εαυτό της σαν στο βάθος ενός βαράθρου στενοχώριας και αμηχανίας· παρακάλεσε τον Θεό να την οδηγήσει, να της δείξει τι να κάνει, ποιο είναι το καθήκον της. Μέσα απ' την ομίχλη ακούστηκε ένα μακρύ πένθιμο σφύριγμα. Αν έφευγε, αύριο θα 'ταν κιόλας στην ανοιχτή θάλασσα και κοντά της ο Φρανκ· Θα έπλεαν προς το Μπουένος Άιρες. Οι θέσεις ήταν κρατημένες. Μπορούσε τώρα να οπισθοχωρήσει; Ύστερα απ' όσα έκανε γι' αυτήν; Η στενοχώρια τής έφερε σαν μια ναυτία· όλο το σώμα της ήταν παγωμένο και τα χείλια της κουνιόνταν σε μια σιωπηλή χωρίς λόγια προσευχή.

Μια καμπάνα χτυπούσε στη θέση της καρδιάς της.

Αισθάνθηκε τον Φρανκ να της σφίγγει το χέρι. «Έλα», είπε. Όλες οι θάλασσες του κόσμου φουρτούνιασαν μέσα στην καρδιά της. Το χέρι του, το δικό του χέρι, την τραβούσε προς αυτή τη θάλασσα που θα την έπνιγε, θα την κατάπινε. Άρπαξε τη σιδερένια μπάρα με τα δυο της χέρια.

«Έλα» φώναξε ο Φρανκ.

Όχι, όχι, αυτό ήταν αδύνατον. Τα χέρια της σφίχτηκαν με μανία στο σίδηρο. Από τα βάθη της θάλασσας που πλημμύριζε την καρδιά της, έστελνε σιωπηλές κραυγές αγωνίας.

Ο Φρανκ έσκυψε πάνω απ' τη μπάρα και της φώναξε να τον ακολουθήσει. «Έβελιν... Έβε...»

Τον έσπρωχναν, του φώναζαν να προχωρήσει, όμως αυτός εξακολουθούσε να τη φωνάζει.

Γύρισε προς αυτόν ένα άσπρο ανέκφραστο πρόσωπο σαν ζώου αβοήθητου. Στα μάτια της δεν υπήρχε κανένα σημάδι, ούτε έρωτα, ούτε αποχαιρετισμού, ούτε καν αναγνώρισης.